Székesfejérvár, 1899. VI. évfolyam, 89. szám. Csütörtök, augusztus 10.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* pápa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utcza 10.
Kiadóhivatal: Szämmer Imre könyvnyomdája.

Keresztény fogyasztási szövetkezet.

(K.) Tapásztalati tény, actió reactiót szül. Hogy helyhez s időhöz kössem magamat, csak hazánk s e század főeseményeire szoritkozom. 48 előtt a szomszéd paczkázni akart velünk, kiütött a szabadságharcz; ekkor letiporva elvették alkotmányunkat, létrejött a kiegyezés; a protestans politika uralomra vergődvén, az egyházpolitika keresztülhajszolásával megalázta a katholikusokat, akkor megalakult a néppárt: s hogy tárgyamra térjek, az erősen keleti jellegüek korlátlan bevándorlása, a kereskedelem kézhez kaparintása, az egyszerü emberek gyengéinek kiismerése, ennek erkölcsi és anyagi tönkretevése után — de még jókor — ujabb reactió állt be, t. i. *a ker. hitel s fogyasztási szövetkezetek terjedése.*

Mint a hogy a véres kardot hordozták a hazán végig, figyelmeztetvén a polgárokat, hogy veszélyben a haza, ép ugy viszik s terjesztik az eszmét faluról-falura, városról-városra, ha felakarunk lélekzeni a lidércznyomás alól, mely már kiszipolyozza vérünket, alakitsunk szövetkezeteket. — *Szövetkezzünk!* Hatalmas eszme. Az ember egyedül elvész a nagy világban, társat keres, kapaczitál másokat, szövetkezik, mert érzi a szó erejét, viribus unitis, *egyesült erővel* nagy dolgot vihet véghez.

Mintha csak a sutba dobott czéhrendszer kisértene sok jó oldalával, — jegyzé meg egy észlelő fő — a szerte szét szórt, közös érdekre utalt emberek. mint jelen alkalommal leginkább a munkások, közös érzelmeik, a ker. eszmék behatása alatt, szükségét érzik annak, hogy anyagiakban csak ugy gyarapodhatnak, jobb és olcsóbb élelmiszerekhez csak ugy juthatnak, ha ujra egyesülnek, a mostani kifejezés szerint szövetkeznek. Miért is ne szövetkeznének? Erre utalja őket a jelen helyzet. A ker. szövetkezetek, ker. embertársaink anyagi érdekeit iparkodnak előmozditani. Ilyenek első sorban a ker. fogyasztási szövetkezetek, melyeknek czélja odahatni, hogy az emberek a szemérmetlen üzérkedés által meg ne ejtessenek, ki ne fosztassanak. Kedvezőbbekké teszik a tagok gazdasági viszonyait, mivel a fogyasztási czikkek beszerzésénél jelentékeny megtakaritást tesznek lehetővé, mely megtakaritás folytán bevételeik egy részét félretehetik, gyümölcsöztethetik és igy vagyonukat szaporithatják. Sokszor kénytelen a közönség az árukért a kivánt árt megadni bármily magas legyen is az, és kénytelen akárhányszor hamisitott árut valódi gyanánt megvenni. Ennek elejét veszi a ker. fogyasztási szövetkezet, mert csak megszabott árt kérhet az áruért és hozzátesszük még, hogy a kimérésnél a tag teljes mértéket kap, a csalás ki van zárva. *A tagok tehát az árut hamisitatlan minőségben és megfelelő mennyiségben kapják.* Év végén a nyeremény a tagoknak bevásárlásuk arányában visszaadatik, mit takarékbetét alakjában gyümölcsöztethetnek. E néhány szóból is látható, mily hasznos intézmény a ker. fogyasztási szövetkezet.

A mai nehéz életviszonyok között látjuk azt, hogy egyes emberek ereje nagyobb szabásu dolgok keresztülvitelére nem elegendő, a „Ker. Szövetkezetek Országos Központja“ tehát az, melynek védbástyája mögött, a kibontott zászló alatt, a külvárosi kath. körök támogatása mellett — meg fognak barátkozni — oly ellenállási erőt fejthetünk ki, melylyel ker. népünk s a sz. ügy diadalát a legsulyosabb csapások közepette is biztosithatjuk.

Ugyanis lesznek majd ellenségeink, mert a ker. fogyasztási szövetkezetek gyors terjedése és növekvő befolyása nagy szálka a kereskedő osztály sok tagja szemében, a kik a fogyasztási szövetkezetek által a maguk érdekeit csorbitva látják. Ezek a jó urak tele torokkal hangoztatják a versenyszabadságot, de mihelyt nekik abból bármi káruk van, ők az elsők, a kik akadályokat görditenek. Nálunk akadályokról most még szó nincs, hisszük nem is lesz.

Fel tehát a közös munkára! Emeljük ki a ker. népet a mai sötétségből s nyomoruságból, hogy egy szebb jövőnek alapját megvethesse, világositsuk fel a népet, hogy szövetkezésben rejlik a leghatalmasabb erő, alakitsunk városunk minden külvárosában ker. fogyasztási szövetkezeteket, a melynek haszna rövid idő alatt látszani

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Gabi bácsi ölelkezése.

Irta: **Kincs István.**

A sok mindenféle nyavalya közül, melyek az emberfiát a másvilágra terelik, még legtöbb virtusa vagyon a gutának: mindig a java legényeket válogatja, nyápicz emberre igazán csak elvétve hat követ vesztegetni.

Annál furcsább, hogy Szomorodni Gabi egyszer iszonyu lelkendezve rontott be hozzánk. A szusz majd mind ott rekedt a torkán s annak daczára mégis folyton azt hadarta, hogy hát igy, meg ugy, a guta csaknem megütötte. Fél arasz hibázott belőle éppen.

Nevetnünk kellett. De hogy is ne! Szomorodni Gabiba harapjon a guta? Csak nem bolondult meg? Hiszen olyan sovány, hogy egy megtermett czinege sem szerezne róla három vacsorára valót.

Pedig Gabi bácsi mégse hazudott. Közelebb járt hozzá a guta félarasznál is. No de hadd beszélje el a történteket ő maga.

Ott kezdte, hogy először elkáromkodta magát.

— Az áldóját, gyerekek — kiáltott föl keserves hanghordozással — olyan sem esik meg mindennap mindenki fiával.

— Nos? — kérdeztük valámennyien hangos kiváncsisággal.

— Nos hát igenis, ha nem lehet a fószolgabiróval okosan beszélni még dutyiba is kerülhetek.

— Azért mert a guta Gabi bácsit kerülgette?

— Már hogy azért.

Összenéztünk valamennyien. Be furcsákat hord ma össze Szomodni Gabi; csak nem hibbant meg az elméjében? Néha-néha, magunk közt legyen mondva, föl is szokott önteni a garatra.

Kinos szünet állott be. Gabi bácsi törte meg végre.

— Ide hallgassatok hát, gyerekek — kezdte valami titokzatos hanghordással — ismeritek a bogáthi bérlőt?

— Azt a németet?

— Igenis azt, azzal a nagy poczakkal.

No persze, hogy ismertük. Somtag Henrik volt a neve. Husz esztendeje már, hogy bekeveredett hozzánk Németországból s a végén annyira megszerette ezt a földet, hogy már ki se kivánkozott többet a nagy német birodalomba.

Nem ugy a felesége. A boldogtalan nálunk semmihogyan se tudott megszokni. A nyelvünk olyan kevéssé ragadott rája, hogy még a csibével se tudott magyarul beszélni; türelme csak addig tartott, mig az ezresek jobban elszaporodtak férje bugyellárisában, akkor azután majdnem megfeszitette szegény Somtag Henriket, menjenek már egyszer innen. Ő nem állja ki tovább ebben a tatár országban.

Örökös veszekedés állott e miatt közöttük. A németnek is vastag feje volt, egy könnyen nem engedett. Hanem hát az asszony csak asszony marad; folytonos pörölléssel az ördögöt is ki lehet vaditani a pokolból. Igy történt aztán, hogy Somtag Henrik ur kesergő szivvel bár, de rászánta magát a válásra.

Bucsuzni indult a szomszédokhoz. S minekutána Szomorodni Gabi az első szomszéda volt, annakokáért nála kezdte.

— Elképzelhetitek, gyerekek, mennyit ittunk — folytatta Gabi bácsi — minden bánatunkat borba temettük. Keserves délután volt

Rendkivüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** divat-, vászon- és fehérnemü üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általánosan elismert jó hirnevü gyárosok készitette vásznak, schiffonok és fehérnemüeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle czikket. „Delént gyönyörü mintákban 38 krért méterenként“ kapható **Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utcza 2. szám** tejes-köz sarkán levő üzletében. 186. —44.

Mai lapunk 4 oldal.

00000324

fog, mert az olcsóbb, jobb minőségü s becsületesen kimért portéka szegénynek s gazdagnak egyaránt javára fog válni s igy meggátlói leszünk a vád, s terjesztői a keresztény szociálizmusnak. *Isten nevében csak előre!*

Túlbuzgó anyakönyvvezető.

Eddig ment minden mint a karikacsapás. A „nagy alkotások, az egyházpolitikai reformok“ áldásait érezte boldog, boldogtalan. Az illetékes tényezők az igaz, fölöslegesnek tartották figyelmeztetni hiveiket a ministeri rendeletre t. i., hogy nem okvetlen szükséges ám aláirásukkal megpecsételni az anyakönyvvezető előtt történteket, az anyakönyvvezetőnek pedig gondja volt arra, hogy az aláirások megtörténjenek, hisz ez az ő malmára hajtja a vizet, ezt neki érdemül tudják be.

Tehát szent volt a béke. Csakhogy tegnap a helybeli anyakönyvvezető ur talán ballábbal kelt fel, mert higgadsága elhagyta s olyasmit követelt az előtte megjelent felektől, a mitől azokat még a ministeri rendelet is felmenti, megkiméli.

Az eset a következő. A hithü s vallásos Toman család 2 tagja kényszerült a törvény követményeinek eleget tenni s jóval az egyházi actus előtt meg is jelentek az állam kirendelt közege előtt, az államtól, polgárai részéről föltétlenül megkivánt alakiságok betartására. Az anyakönyvvezető ur — neve Mattesz — elvégezte dolgát, csak még a jegyzőkönyvek aláirása volt hátra. Próbálkozott, kinálgatta, tessék csak tessék aláirni, mert röndnek kell lenni, azonban a jó Kostyelik bácsi rendithetlen katholikus, a ki ha kell, vallásáért áldozatra is kész, a vén kuncz — miként egy ur mérgében nevezte, — hivatkozott a ministeri rendeletre, hogy az aláirás nem szükséges föltétlenül, tehát ne erölködjék az ur mert sem a jegyesek, sem a násznagyok Hirtling, Knezits s Rakács nem fogják aláirni.

— Miért jött ide Kostyelik ur, ha még ezt sem akarja megtenni? — fakad ki az állam embere. — Azért mert a törvénynek engedelmeskedni tartozom — volt a helyes válasz. — Hisz papok is aláirták már a jegyzőkönyveket! — valami 5-nek a nevét elszámlálta, — ha azok megtehették, ön is megteheti. — Ha azok megtették, én mégsem teszem meg — felelt a jó Kostyelik bácsi.

Anyakönyvvezető Ur! Azok a papok ha megtették, hogy temetkezési ügyben valami tanusitványt aláirtak, ezt megtehették, mert ez nem lévén elvi dolog a tanusitvány aláirásával nem hagyták cserben egyházukat s igy kár volt azok nevének emlitésével másokat terrorizálni akarni. Mig ellenben azok a papok ha házassági ügyben irtak volna alá bármit is, a mi már elvi kérdés, a melynél ha azt erősitették volna, hogy az anyakönyvvezető ur előtt megjelent s az államtól megkivánt alakiságoknak eleget tett jegyesek már házastársak, ugy követeljük ezen papok neveinek kiadását, hadd lássuk kik voltak anyaszentegyházuknak árulói.

Hogy a jelen esetben az anyakönyvvezető ur erőltette az aláirást ezért már restelkedhetik, mert vagy nem tudta a *törvény* rendelkezéseit s a miniszteri rendeletet, vagy a nevezett család meggyőződését akarta próbára tenni.

Anyakönyvvezető ur, ha esetleg nem tudná az ide vágó miniszteri rendeletet, ugy közöljük mi. Azon esetben ha a felek az aláirást megtagadnák *a m. kir. belügyminiszter 1895. évi deczember 9-én 104.137. sz. a. hozott határozata a többi között igy szól*: „A házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselőnek feladata felvilágositani a házas feleket arról, hogy a házasság *törvényszerü* megkötése teljesen be van fejezve akkor, midőn a polgári tisztviselő a házasulókat, a törvény értelmében házastársaknak nyilvánitja (1894. évi XXXI. t.-cz. 39 §.) ennélfogva a polgári tisztviselő ezen kijelentése után a házasulók immár törvényes házastársak. A mennyiben a házasok ezen felvilágositás daczára is megmaradnának vonakodásuk mellett és a házassági anyakönyvvi bejegyzés (a házasság megkötéséről felvett jegyzőkönyv) aláirását, illetőleg irástudatlanság esetében kézjegyük oda helyezését vallási meggyőződésükre való hivatkozással továbbra is megtagadják, a polgári tisztviselő a házassági anyakönyvvi bejegyzés (házasságkötésről felvett jegyzőkönyv) záradékában jegyezze meg, hogy a házasfelek a bejegyzés (jegyzőkönyv) aláirását vallási meggyőződésükre való hivatkozással megtagadták.“

Anyakönyvvezető ur, ha ön esetleg a család vallási meggyőződését akarta próbára tenni, ugy tudja meg, hogy mást, meggyőződése ellen való cselekedetre kényszeriteni erkölcsi vétség s hogy a hithü keresztény inkább engedelmeskedik az Istennek, mint az embereknek.

Avagy, ha készakarva keresi az alkalmat, hogy nevét emlegetetté tehesse, akkor figyelmeztetjük, hogy a *törvény, jog és igazság* korszakában kár lesz túl lőni a czélon, mert a Bánffy-aera már elmult.

Végül kérjük a hivek vezetőit, figyelmeztessék a jegyeseket, használják fel a ministeri rendelet által biztositott lelkiismereti szabadságot s ne irják alá a jegyzőkönyveket, hogy a tulbuzgó anyakönyvvezető urak ne dicsekedhessenek azzal, hogy a polgárok milliói belenyugddtak ám az uj rendbe!

A piszok.

Megdöbbentően szomoru jelentéseket hallunk a tiszti főorvostól a közigazgatási ülésekben. A mult hónapban 5-tel, junius hóban pedig 14-gyel multa fellül a halálozás a születések számát. Ez a jelenség bizonyára gondolkozóba ejtett néhány lelkiismeretesebb elmét, hogy a félelmetes halálozási arány okai után kutasson. Hát csak nyissuk fel a szemünket és szemlélődjünk kissé.

Nem mondhatjuk hogy kevesebben születnek, mint ennekelőtte, hanem többen halnak meg. Rendszerint mi az oka a halálozásoknak? A betegség. És a legtöbb esetben mi az oka a betegségnek? Az a töméntelen sok láthatatlan miazma, a mit a szervezet magába szed az utczák szemetjéből, a porból, a piszokból, általában a levegőből. A legkorlátoltabb eszü ember is tisztában van azzal, hogy a tiszta, friss levegő az életszervek rendes működésének, az egészségnek első feltétele. A hol a levegő a kedvezőtlen természeti viszonyok következtében hordozza magában a betegségek csiráit, ott e tekintetben senkit sem érhet szemrehányás, de ott, a hol a köztisztaság fölött őrködni hivatott közegek lanyhasága, nemtörődömsége és bünös mulasztása okozza az ilyen állapotokat, ott méltán előállhatunk a váddal, mely ezen urakat nevezi meg a bajok szerzőiül. Bün ez uraim, melyet ma még csak mi kárhoztatunk, de lehet, hogy holnap már magasabb forum előtt lakolnak meg miatta, érdemük szerint.

Hányszor szólaltunk fel e lap hasábjain, figyelmeztetvén az illetékes hatóságot egyikmásik mizériára és hány esetben lett annak foganatja? Pedig mi nem azért emlegettük ezeket, hogy önöknek ezáltal boszuságot szerezzünk hanem szóltunk a közönség érdekében, melylyel önök olyan keveset törődnek; mert azt óhajtottuk, hogy minden, a közérdek szolgálatában álló egyén becsületesen teljesitse a

---

az; nem szeretném megujrázni. A keservesebbik része pedig csak most következett.

Gabi bácsi szünetet tartott s azután elszántan folytatta:

— Fenékig üritettük a bucsupoharat s egymás karjaiba döltünk. Ugy bucsuztunk, hogy csak a purgatóriumban látjuk majd egymást viszont. Most tudtuk csak mennyire szerettük, mennyire becsültük egymást; sirtunk mint a kis gyerekek.

Hanem hát száz szónak is egy a vége, az az ölelkezés se tarthatott örökké. Nekem fogytak el legelébb a könnyeim s proponáltam Somtagnak, hogy izé, ha nem lehet egyszer másképp, akkor hát Isten neki fakereszt, váljunk el.

Hanem ő csak hallani sem akart a válásról. Olyan szorosan fogta körül vasmarkaival a czingár termetemet, hogy nyögtem bele mint Mátyás király nemesei a szőlőkapálásba. Ugy próbáltam megengesztelni:

— Legyen meg kedves barátom az Isten szent akaratja, Isten veled no.

Mitnha semmit sem értett volna, garasára kevés, de annyit se mozdult.

— Szerettelek — folytattam én — derék ember voltál mindig s látom, te is szenvedhettél.

Fiaszót sem ejtett. Csak tartott ölelő karjai közt. Izzadni kezdtem.

— Kérlek eressz — rimánkodtam neki — izében eltüsszentettem magamat.

Ez se használt. Mem eresztett.

— Ne bolondulj, ha mondom — türelmetlenkedtem én végtére.

Hanem hogy ez se fogott rajta, végtére egészen kizökkentem a barázdából. Szinte bosszusan mordultam el magamat:

— Hadd már egyszer, német — tovább nem mondtam, mert csunya vége lett volna.

Próbáltam szabadulni, de két karja mint valami vasgyürü fonódott a nyakam köré, S a mellett ugy tetszett, mintha iszonyu suly nehezednék vállaimra. Atlasznak képzeltem magamat, ki az egész világot tartja.

— Az Argyilusát is! eressz már no! — kiáltottam el magamat dühösen — s tudja manó, hogy miként, iszonyu nagyot tüsszentettem s azzal szinte önkénytelen rántottam ki fejemet Somtag ur szeretkező karjai közül.

Hanem a java csak most következett. A német egyensulyt vesztvén, a földre bukott.

— No nézd a bibasztot! — korholtam én félig bosszusan, félig részvéttel s utána nyultam, hogy fölsegitsem. Hanem alig fogtam meg kezét, hát elorditom magam de ugy, hogy a béreseim ki jobbról, kl balról fejszével, vasvillával jöttek segitségemre.

Szegény Somtagnak már egyik se kellett; agyon volt verve amugy is, a guta ott ütötte meg egy álló helyében . . . brr . . .

Habi bácsinak megvaczogott a foga.

— Mikor ölelkeztetek? — kérdezte közülünk valaki.

—Igenis, mikor ölelkeztünk, ott félaraszra tőlem. S azután nevessetek, ha azt mondom, hogy a guta olyan közelről kerülgetett.

Nem nevettünk. Sajnáltuk azt a derék németet, kinek talán ugyis a szive szakadt meg, a miért második hazájától válnia kellett.

— De hát gyerekek, az Istenért! — zavart meg minket Gabi bácsi — mi lészen már most? A boldogtalan még mindig ott fekszik a házamban. Én tulajdonképen azért jötten, hogy tanácsot kérjek tőletek, mitévő legyek?

— Egyszerüen be kell jelenteni a dolgot a hatóságnál.

— No hát eredjetek és jelentsétek be. Hanem beszéljetek a szolgabiróval meg az orvossal, azt megmondom. Ne bolonduljanak, hogy talán guta helyett mást konstatáljanak, mert akkor Isten ucscse én kerülök bele a csávába. Mert hát embert utóvégre agyon is lehetne szoritani.

Szegény Gabi bácsinak hová téved az esze! Ő és azt a Herkules németet agyonszoritani! No oda már czudar önérzet kell.

A hatóság is tisztában volt a dologgal mindjárt. Szomorodni Gabinak a haja szála sem görbült meg. Ott voltunk a német temetésén valamennyien s mikor a gyászszertartás végeztével mi ismerősök bucsuztunk egymástól Gabi bácsi huga ölelő karokkal sietett az öreg elé, hanem az ijedten ugrott félre.

— Eredj, asszony — kiáltott föl borzongva — utóvégre még kiszoritanám a szuszt belőled is. Ne kisértsd az Istent!

00000325

kötelességét, melynek elmulasztása megint csak az adófizető közönség rovására megy.

No, ha mi hiába vesztegettük a szót, talán több foganatja lesz dr. *Bierbauer* Viktor városi t. főorvos föllépésének ki, mint halljuk, a csutoratemető mellett levő pöczegödrök tárgyában legközelebb egy jelentést fog intézni a főkapitánysághoz, melyben ezen állapotok megszüntetését sürgeti.

A nevezett temető és az izraelita temető között levő térségen ugyanis óriási pöczetócsák vannak, melyek kiterjedésre nézve bátran versenyeznek a kárpáti tengerszemekkel. Tudvalevő dolog, hogy a közelmultban Fittler Béla városi főügyész egy szabályrendeletet dolgozott ki, a melyben igen helyén való intézkedések foglaltatnak a városból kihordott szeny veszélytelen elhelyezését illetőleg, melyet azonban egyszerűen félretettek. Ujabban két légmentesen elzárható pöczetartályt készitettek, ezek azonban ugy látszik, csak parádénak vannak ott, mert merőben üresek, hanem a körülöttük levő mélyedések annál jobban telve vannak eme leirhatatlan piszokkal, mely kigőzölgése által kitünő melegágya lehet a különböző betegségeknek. S ezt a hatóság megtüri.

Reméljük azonban, hogy nem sokáig, mert ha a t. főorvos szavának nem lesz foganatja, ő majd tudni fogja a módját, hogy hova forduljon a panaszával, mert ha továbbra is minden igy marad, még ő kerülhet bajba, daczára annak, hogy már számtalanszor erélyesen sürgette ezen állapotok megszüntetését.

Hogy mért nem használják a szeny eltakaritására szolgáló zárt födelü vermet, annak is meg van a maga oka. Tessék csak megnézni a peczetavacskák környékén fölhalmozott nagymennyiségü szalmát s azonnal megértjük, hogy a földmivesek a gyepmesterrel egyetértve ott egy praktikus trágyagyártó telepet létesitettek. Azért nem kell a verem, mert ott nem lehet e czélból hozzáférni. És a kapitányság erre azt mondja, hogy minden rendben van.

Csoda-e ha a halandóság olyan megdöbbentő arányban lép fel, ilyen állapotok mellett? Hiába hozzák a bizottságok az ennek megszüntetését czélzó határozatokat, ha nincs a ki végrehajtsa. *Több lelkiismeretességet*, urak, a közönséget közkedvetetlenül érdeklő efféle dolgokban, mert meglehet, hogy nagyon meg fog ártani önöknek az a piszok, melyet ujolag becses figyelmükbe ajánlunk.

UJDONSÁGOK.

— **Néppárt gyülés Sziget Csépen.** Pestmegyében ellenállhatlan erővel hódit, terjed a néppárt. A józan, keresztény gondolkodásu polgárokat nem gyengiti keresztény gondolkodásukban, sem el nem ámitja a „jog, törvény és igazság“ korszaka. Ellenkezőleg, éppen ez a három jelszó bátoritja őket arra, hogy néppárti érzelmeikről nyiltan, bátran tanubizonyságot tegyenek, ané kül, hogy tartaniok kellene a közigazgatási hatóságok holmi törvénytelenségeitől vagy okvetetlenkedéseitől. A *solymári* és *vörösvári* néppárti gyüléseken, a szent-endrei kerület keresztény polgársága tüntetett a néppárt mellett; ugyanezt cselekedte a *soroksári* gyülésen a dabasi kerület nagy része. Most a ráczkevei kerület sem akart háramaradni s augusztus 13-án *Sziget-Csépen* néppárti népgyülést rendez, amely ugy külső, mint erkölcsi siker dolgában mindenesetre vetekedni fog a Pestmegyében eddig tartott népgyülésekkel. A népgyülésről szóló meghivót itt közöljük: Meghivó. A néppárt elveinek terjesztése czéljából, Pestmegyében, a ráczkevei választó kerületben *Sziget-Csépen*, 1899. augusztus 13-án, vasárnapon, d. u. 3 órakor a vasuti állomás melletti ligetben *néppárti népgyülést* tartunk, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: *Zichy* Aladár gróf, orsz. képviselő. 2. Az egyház politikai törvények reviziójáról. Tartja: *Simonyi-Semadam* Sándor dr. ügyvéd. 3. A felekezetlen államról és egyházpolitikájáról. Tartja: ugornyai *Robitsek* Ferencz dr. 4. A ker. sajtóról. Tartja: *Bonitz* Ferencz az „Alkotmány“ szerkesztője. 5. Elnöki zárszó. Sziget-Csépen, 1899. augusztus 2. *A rendezőség.*

— **Közigazgatási ülés a városnál.** Székesfejérvár sz. kir. város közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta rendes havi ülését br. *Fiáth* Pál főispán elnöklete mellett. Jelenvoltak: *Havranek* József polgármester, *Tóth* István főjegyző, dr. *Bierbauer* Viktor t. főorvos, *Fittler* Béla t. főügyész, *Kovács* Elek árvaszéki elnök, *Mersich* Lajos pénzügyigazgató helyettes, *Quirini* Gusztáv kir. főmérnök, *Juraszek* János kir. alügyész, *Doballa* György közgazdasági előadó, *Alaghy* Dezső, id. *Almássy* Ferencz, dr. *Eisenbarth* Károly, dr. *Fanta* Adolf, dr. *Kövessy* István, *Tóth* Aladár és *Tóth* Arthur bizottsági tagok. A *főjegyző* előadja, hogy a magvizsgálás körül fölmerült költségeket — ha az illetőnél kihágás nem állapitattik meg — a kincstár köteles fedezni. Igy a *Flits* Pál üzletében megejtett vetőmagvizsgálat költségeinek megtéritése iránt a miniszterhez fölterjesztés tétetik. — *Paulovics* Ferencz volt katonai nyilvántartó és közgyám, mint tudva van, sajtópert inditott *Németh* Ödön volt székesfejérvári lapszerkesztő ellen. A sajtóper a tavaszszal befejeztetvén, a miniszter most megküldte ez ügyre vonatkozó iratokat a városi tanácshoz, hogy a mennyiben azokból a figyelmi vétség megállapitható lenne, a további eljárást tegye folyamatba és arról jelentést tegyen. Mivel Paulovics időközben meghalt, az eljárásra szükség nincs. — Dr. *Bierbauer* Viktor t. főorvos jelentése szerint a lefolyt július hónapban született törvényes fi: 40, nő: 46, törvénytelen nő: 3 összesen: 89. Elhalt fi: 58, nő: 36, összesen: 94. A kórházban maradt a mult hóról fi 14, nő 13, összesen 27. Felvétetett fi 15, nő 16, összesen 31. Elbocsájtatott fi 18, nő 13, összesen 31. Meghalt fi 3. Vissza maradt fi 9, nő 16, összesen 25. Ápolási napok száma: 759. — A pénzügyigazgató jelentése szerint az egyenes adók kivetése a város területén már befejeztetett. Az összes kincstári követelés a hó végén 597,187 frt. 70 kr, erre befolyt 462,681 frt. 51½ kr., maradt hátralék 134,566 frt. 18½ kr. Kiadatott 462 adóintés, zálogolás kitüzetett 114, árverés 92 esetben. — *Tóth* Aladár bizotts. tag fölszólal az ellen, hogy a számvevőségnél az adókönyvekben még mindig a fellebbezés előtti adóösszegek vannak beirva, holott a megfellebbezett összegek már rég kiigazitva lettek. *Havranek* József polgármester azt mondja, hogy ezt lehetetlen volt eddig átirniok, mert az átirásnak két fórumon kell átmenni, ez pedig lassan megy, hanem most már nem sokára rendben lesznek vele. A válasz tudomásul vétetik. — *Alaghy* Dezső iskolaszéki elnök ismerteti a nemrég lefolyt tanitóválasztások eredményét, továbbá a Gyurtsik Márton tanitó nyugdijaztatásának kérdését, melyeket a tanfelügyelőnek a jelen ülésen már előterjeszteni kellett volna. Ő ezen ügyek sürgősségére való tekintetből azt ajánlja, miszerint azokban a főispán elnökileg intézkedjék, vagy ha ez lehetetlen volna, ugy a bizottságot rendkivüli ülésre hivja össze. Elfogadtatott. Ülés vége 11 órakor.

— **Széll Kálmán a hazai iparért.** *Széll Kál-* Kálmán belügyminiszter, a minap rendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz a magyar ipar pártolása dolgában. E nagyjelentőségü rendeletben a belügyminiszter a következőket mondja:

Az állam fejlődésének és anyagi fölvirágozásának egyik főeszköze a hazai ipar fellendülése. A hazai ipar fejlesztéséhez füzött érdekeknek olyan nagy jelentőségük van, hogy minden közhatóságnak kötelessége a nagy érdek előmozditasa. A kormány eme kötelességének a tudatában a hazai ipar támogatására mindent megtesz s örömmel látja, hogy a törvényhatóságok nagyrészé a kormányt törekvésében dicséretes buzgalommal támogatja. Mégis közvetlen tapasztalásából, az iparosoknak sokszor jogos panaszából s a kereskedelmi miniszternek átiratából arról győződött meg, hogy egyes törvényhatóságok, városok és községek a közszükséglet beszerzésénél, a közpénzből létesitett vállalatoknál nincsenek kellő tekintettel a hazai iparra, sőt néha egyenesen mellőzik, még abban az esetben is, ha a magyar vállalkozó egyenlő minőség mellett még olcsóbb is. Azt hiszi, hogy ennek a megszokás az oka s az a hit, hogy a hazai nem lehet olyan jó mint a külföldi. A szokással szakitani kell, mert a kötelesség parancsolja, a kétkedést pedig óvatossággal és szigoru körültekintéssel kell eloszlatni. Erősen él bennem a meggyőződés — ugymond azután a miniszter — hogy a közhatóságok a nagy czél elérése tekintetében nemcsak nem maradnak hátra, de készek a kormány mellé önként sorakozni s e részben minden kényszer mellőzhető.

A czél elérésére legalkalmasabb, ha a törvényhatóságok, városok és községek elvileg elhatározzák és határozatilag kimondják, hogy minden közszükséglet beszerzésénél, minden vállalat és berendezés létesitésénél a hazai iparnak elsőbbséget adnak; mindazokban az esetekben, a midőn a szükséges czikket teljesen kielégitő minőségben, megfelelő ár mellett szállitani képes; de különösen kivánatos az is, hogy ily irányban szabályrendeletek alkotassanak, melyekben a szükségletek beszerzésénél, valamint az ipari munkálatok kiadásánál követendő eljárás lehető tüzetességgel megállapittassék, az esetek, melyekben külföldi czikkek beszerzése válik szükségessé, általános vonásokban meghatároztassanak és kimondassék, hogy minden ilyen esetben az ok, mely a külföldi czikk beszerzését szükségessé teszi, a hatósági határozatban fölsoroltassék.

Készséggel hajlandó vagyok gondoskodni arról, hogy ilyen szabályrendeleti tervezet esetleg kidolgoztassék és azoknak a törvényhatóságoknak s városoknak, melyek kérik, tájékoztató mintául megküldessék. A kereskedelmi miniszter pedig haladéktalanul és készséggel gondoskodik olyan közegekről, melyek a hatóságoknak tájékozást nyujtanak, ha kétség merül föl valamely iparczikknek az országban való beszerezhetése, akár a pályázatoknál és szakszerü megbirálásoknál követendő eljárás tekintetében. Nyomatékosan hivom föl a törvényhatóság figyelmét az ily irányu szabályrendelet fontosságára, czélszerüségére és magára a törvényhatóságnak, illetőleg városnak szolgáló hasznára.

A szabályrendelet megtartását a közvetlen felügyeletem alatt álló hatóságokkal szemben mindenkor meg fogom kivánni, hogy pedig a rendezett tanácsu városok, valamint a nagyobb községek részéről is betartassék, a felügyeletet gyakorló vármegyei törvényhatóságok kötelességérzetétől bizalommal elvárom.

Hiszem s remélem, hogy jelen rendeletemnek a kivánt sikere teljesen meglesz s e részben további akár általános, akár különleges intézkedések szüksége felmerülni nem fog.

— **Szerelmi dráma.** *Budafokról* irják: *Witz* János budafoki vendéglős tizennyolcz esztendős leányát már három év óta mélységes szerelem füzte *Heinrich* Márton gazdag budafoki lakosnak hasonló nevü huszonnégy esztendős fiához. A fiatalok örök hüséget esküdtek egymásnak. A mikor a fiatal ember édesatyja megtudta, hogy a fia feleségül akarja venni a vendéglős leányát, tiltakozott ez ellen és nem lágyitotta meg szivét a szerelmes legény esdeklése sem. Hétfőn este hirtelen vége szakadt a szerelmi regénynek. Nyolcz óra volt, a Witz-féle vendéglőben sok vendég iddogált, a mikor egyszerre pisztolydörrenés hangzott a kertből. A megrémült emberek odarohantak s egy bokor alján ráakadtak a szép leány holttestére. A boldogtalan sziven lőtte magát. Egyik kezében még ott volt a gyilkos fegyver, a másikban meg rövid levél a mely mindent megmagyarázott. *Aszerelemben a halál is édes*, ezt irta a halálraszánt leány. A faluban gyorsan hire terjedt az öngyilkosság-

00000326

nak. *Heinrich* Márton éppen a *Rehák*-féle vendéglőben vacsorázott, a mikor megtudta menyasszonyának halálhirét. Szó nélkül fölugrott, hazarohant, bezárkózott szobájába s még mielőtt szülei megakadályozhatták volna, revolverével a szájába lőtt. A mikor rátörték az ajtót, véres fővel, észméletlenül találták a fiatal embert. Még élt, a mikor a Szent János-kórházba vitték, ott azonban másnap reggelre kiszenvedett.

— **Tüz.** E hó 5-én éjjel 10 óra tájban tüzilárma riasztotta föl *Tárnok* község lakóit. *Patatics* Ferencz szérüskertjében egy szalmakazal gyuladt ki, honnan a tüz csakhamar átharapódzott a szomszédos *Sisibeska* József szérüjére is, kinek egy nagy buzaasztagja csakhamar lángba borult, a kert végében álló Petrovics Márton épületéhez tartozó szalmás vityilójával együtt. A gyorsan elösiető lakósság csak hosszas erőfeszités után volt képes a tüz tovaterjedését meggátolni. Az összes kár meghaladja a 600 frtot. Biztositva nem volt — E hó 5-én hajnaiban *Faddi* János *seregélyesi* lakos háza kigyuladt s a hozzátartozó melléképületekkel, valamint a házban lakók ingóságaival együtt teljesen leégett. A szomszédok azt állitják, hogy a tüz gyujtogatásból keletkezett és Faddit gyanusitják. A vizsgálat folyik.

— **Halálos birkózás.** *Fleischer* Mór öregutczai lakos mészáros mester két alkalmazottja, a 17 esztendős *Simon* Ferencz mészáros segéd és *Lendvay* Mihály 22 esztendős szolga e hó 7-én tréfásan kötekedtek egymással az udvaron. Simon gunyolódott Lendvayval, hogy még egy birkát sem tud fölemelni, mire az nem késett kijelenteni, hogy de bizony még Simont is földhözteremti. Ez szerette volna a szerinte merész állitást bebizonyitva látni, mire annak rendje és módja szerint összekapaszkodtak. Simon azonban mégis csak erősebb volt és egy percz alatt ugy letette Lendvayt, hogy az a maga erejéből már nem tudott fölemelkedni. A szerencsétlen fiatalember, ki különben már régebb idö óta sérült volt, másnap iszonyu kinok közt meghalt.

— **Felvétel az állatorvosi főiskolába.** A budapesti állatorvosi akadémiának főiskolává való ujjászervezése alkalmával kimondatott, hogy a felvétel ezentul csakis érettségi bizonyitvány alapján történhetik, átmenetileg azonban még meg van engedve, hogy ez évben a VI. jövö évben pedig a VII. gymnásium, vagy reáliskolai bizonyitványnyal jelentkezök is felvehetök legyenek. Tekintetel arra, hogy az állatorvosi főiskola ujjászervezése tanévközben történt s hogy a polgári iskola több növendéke készült ezen pályára, a földmivelésügyi m. kir. miniszter kivételesen megengedte, hogy az 1899/900. tanévre átmenetileg oly jelentkezök, kik a polgári iskola hat osztályát jeles eredménynyel végezték, az állatorvosi főiskolára rendes hallgatókul felvetessenek. Ez alkalommal a miniszter azt is megengedte, hogy átmenetileg az 1899/900. és az 1900/901 tanévekre a kereskedelmi érettségi bizonyitványnyal is történhessék felvétel a főiskolára.

— **A katonabanda vége.** Ha rendelet lesz abból a tervből, a melyen most dolgoznak a hadügyminisztériumban vége a katonabandának. A terv szerint a katonai zenekarok ezentul csakis katonai czélokat fognak szolgálni. Diszkivonulásoknál, katonai ünnepélyeken fognak csupán szerepelni. Nem müködhetnek közre báloknál, vendéglökben, ligetekben szinházban . . . Annál kellemetlenebb ez a hir a korrekt, szép zene népszerüsitésének barátaira nézve, mert az a terv valószinüleg a legrövidebb idö alatt rendelettö válik.

— **A szavalás örültje.** A „Tiszántul" irja, hogy a nyiregyházi Petöfünnepen *Balogh* András iparossegéd Petöfi „Örült"-jének szavalása közben megörült. Az egyszerü iparoslegényt oly hatalmas erövel ragadták meg a vers megrázó részletei, hogy miközben a Petöfi Örültjének lelkiállapotába igyekezett magát beleélni, maga is megörült. A szerencsétlen ifjut a budapesti örültek házába szállitották.

— **A betakarodás.** A rendörség mint emlitettük, a napokban megvizsgálta a külvárosi udvarokat és most példás szigorusággal birságolja azon gazdákat, a kik a szabályrendeletben jelzett feltételek megtartását elmulasztották. Igy ma *Almássy* József malom-utcza 31. sz. a. lakos városi bizottsági tagot 50 forintra, *Renner* István salétrom-utcza 9. sz. a. lakost pedig 20 frt pénzbüntetésre itélte. A még hasonló sorsra váró, mintegy 40 polgártárs erre igazán elmondhatja, hogy „szépen kezdödik!" Hja, de ha másképen nem lehet a rendeletnek érvényt szerezni.

— **Uj szer a köszvény ellen.** Se szeri, se száma a köszvény ellen ajánlott szereknek, de ezek közt csak nagyon kevés van, mely tényleg használna is. A köszvény természetét még nem ismerik az orvosok és gyógyitását illetöleg a sötétben tapogatóznak. A legtöbb esetben a megbetegedést az elégtelen anyagcsere okozza, miáltal a vérben fölöslegesen sok savas só maradt, mely főképen az inszálakra és izületekre rakódik le. A köszvényrohamok hirtelenségét és a megtámadott testrészek nagy fájdalmasságát az orvosok eddig sehogyan sem tudják megmagyarázni. A köszvényt eddig diétával gyógyitották, de ez nem minden esetben vált be. Sokkal hatásosabb ennél a legujabban fölfedezett, antiarthrinnak nevezett szer, melyet csersav és szilicil-alkoholból készitenek és pirulák vagy porok alakjában adagoltatnak. *Dr. Schäter* müncheni orvos hatvan köszvényeset gyógykezelt az antiarthrinnal és azt állitja, hogy az ö köszvényesei 14 nap alatt teljeten felgyógyultak.

— **Elcsipett tolvaj.** Még junius hó 30-án történt, hogy néhai *Novák* Sándor volt székesegyházi karnagy özvegyének szöllöhegyi hajlékába ismeretleen gonosztevök betörtek s onnan nagyobb mennyiségü ékszert loptak el. a rendörséget késön értesitették a dologról s igy a tolvajok szerencsésen megmenekültek. Seregélyesnél vonatra ült a diszes társaság, onnan egyenesen Budapestre zónáztak s igy nyomuk veszett. Tegnap a csendörök egy *Lederer* Miksa nevü csavargó suhancot fogtak el, ki Budapeströl kényszer utlevéllel ment szülöhelyére, Duna-Pentelére, de utközben kiszállt a vonatból. Mivel igen gyanusnak látszott, a csendörök behozták a rendörségre, hol aztán ö maga bevallotta, hogy része volt a szöllöhegyi rablásban, hol kivüle még két hasonló jómadár szerepelt. Lederert ma a rendörség kisétáltatta Novákné hajlékához, hol aztán ö kelme körülményesen elbeszélte a betörés részleteit. Holnap pedig vissza kisérik Budapestre, hol az elzálogositott zsákmányt fogják összeszedni. Mint halljuk, a rendörség már nyomában van a másik két cinkosnak is, kiket *Szigjártó* József és *Kis* Lajos néven ismer széles ez országnak valamennyi rendörhatósága és börtönlistája.

— **A bicska.** Még hire sincs az uj bornak s már javában folynak a korcsmai verekedések megyeszerte. Ujabban a *vaáli* kőbánya-telepen levö Andretti-féle kantinban tüztek össze a talián bortól fölhevült legények. *Oroszi* Tamás nyakonvágta a vele okvetetlenkedö *Városi* Eleket, ki aztán bicskát rántva mellbeszurta Oroszit. A vitéz kőfejtök afférje a járásbiróság elött fog folytatódni. — *Pátka* községben e hó 6-án este két legény valami régebbi viszálykodásból kifolyólag keményen összetüzött a *Sádi*-féle vendéglö udvarán. *Juhász* György a vita hevében elörántotta bicskáját s azzal ugy nyakonszurta ifj. S. *Szabó* Jánost, hogy az vértöl boritva, ájultan rogyott össze. Késöbb hazaszállitották apja lakására, hol most sulyos betegen fekszik, Juhászt pedig a csendörség másnap letartóztatta és átadta a székesfejérvári kir. törvényszéknek.

— **Gazdaasszonyi állást** keres egy tisztességes katholikus gyermektelen özvegy nö helyben vagy vidéken papi vagy uri háznál, ki teljesen jártas a házi gazdaság vezetésében. — Állását bármikor elfoglalhatja. — Czim a kiadóhivatalban. 238. 10—2.

Gabonaárak.

— 1899. augusztus 10. —

Buza	8·10—8·40.
Rozs	6·15—6·30.
Arpa	5· —6·80.
Zab	5·80—6.
Kukoricza	6· —

Felelös szerkesztö: ***Chay Antal.***

70 —44.

PFINN JÓZSEF Alapittatott 1858-ban.

Telep: Palotai-utcza 23. **„CONCORDIA"**

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Sürgöny-czim: CONCORDIA **SZÉKESFEJÉRVÁR** Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utcza sarkán, a „Fekete Sas" szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdiszesebb temetések elvállaltatnak.

Koszorúk szállitása a vidék bármely irányába eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések távirat utján is elintéztetnek.

!! Sírkoszorúk !!

Nyomatott Szammer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000327